

NIEUW IN NEDERLAND

Samengesteld door Gerard D. Majoor

Nieuw in Limburg: de Grofgestreepte glimslak *Zonitoides excavatus* (Alder, 1830)

Stef Keulen

New for Limburg: *Zonitoides excavatus* (Alder, 1830)

Summary. In 2011 a population of the HOLLOWED glass snail *Zonitoides excavatus* (Alder, 1830) was found in the province of Limburg, the Netherlands. *Zonitoides excavatus* is quite common in the adjacent Dutch province of Noord-Brabant and also occurs at nearby sites in Belgium. The newly established locality in Limburg is Wijffelterbroek (municipality of Weert), close to the borders with Noord-Brabant and Belgium. The absence of the species from elsewhere in Northern- and Mid-Limburg may be explained by the historical exploitation of woodland in that province. In Limburg woods were frequently chopped down for domestic use; *Zonitoides excavatus* seems to prefer habitats in woods left undisturbed for at least five decades.

Inleiding

De Grofgestreepte glimslak *Zonitoides excavatus* (Alder, 1830) is een soort van de Rode Lijst; hij is "ernstig bedreigd". Hij heeft een West-Europese, Atlantische verspreiding (fig. 1). Op de voorlopige verspreidingskaart van deze soort staat in Limburg één waarneming van vóór 1990 in de buurt van Roermond (gegevens Stichting ANEMOON, 2005). Navraag bracht echter aan het licht dat deze vermelding op verkeerd toegekende coördinaten berust (persoonlijke mededeling A. Gmelig Meyling). Gezien de nabijheid van plaatsen van voorkomen in Nederlands Noord-Brabant, Duitsland en België zouden er ook plaatsen in Limburg moeten zijn waar de soort leeft. De Mollusken Studiegroep Limburg heeft daarom speciale aandacht aan deze soort besteed, wat in 2011 leidde tot de vondst van drie populaties in één uurhok in Midden-Limburg.

Fig. 1. Verspreiding van de Grofgestreepte glimslak in West-Europa. Uit: Kobiálka & Beckmann, 2005 (bewerkt).

Korte soortbeschrijving

De Grofgestreepte glimslak heeft een rechtsgewonden, laag kegelvormig huisje met 4,5 tot 5 matig bolle omgangen met grove groeilijnen. Het is tot 3,5 mm hoog en tot 6 mm breed. Opvallend is de trechtervormige navel, die zeer breed en diep is. Het huisje is dunwandig en doorschijnend. De mondopening is vrijwel rond. De mondrand is niet verdikt en niet continu. Door de wijde navel en het lichtere huisje met grove groeilijnen is de Grofgestreepte glimslak meestal goed te onderscheiden van de algemeen voorkomende Donkere glimslak *Zonitoides nitidus*, die in vergelijkbare habitats voorkomt (fig. 2 en 3).

Fig. 2 en 3. Grofgestreepte glimslak (Weert, Wijffelterbroek, 2011). Foto's: Stef Keulen.

De Grofgestreepte glimslak in West-Europa...

Het leefgebied van de Grofgestreepte glimslak is beperkt tot West-Europa. Hij komt voor in Groot-Brittannië, Ierland en plaatselijk in een smalle strook van het vasteland van West-Europa, van Spanje tot Denemarken.

en in Limburg

Na eliminatie van de onterechte vermelding van vóór 1990 is mij geen vondst meer bekend van de Grofgestreepte glimslak uit Limburg. De huidige plek waar de Grofgestreepte glimslak is gevonden is letterlijk een grensgeval. De soort is aangetroffen in het Wijffelterbroek, bij Weert. Dit bos ligt aan de grens met België en Nederlands Brabant. Het voorkomen van de soort sluit aan bij het verspreidingsgebied van de Grofgestreepte glimslak in deze streken.

Biotoop en habitat, wat maakt het verschil?

De verwachting dat de soort in Limburg op meerdere plaatsen zou voorkomen is tot nu toe niet uitgekomen. Blijkbaar stelt hij eisen aan het leefmilieu waaraan in Limburg niet gemakkelijk voldaan kan worden.

In het Wijffelterbroek leeft hij in een gemengd loofbos op een zandige bodem met kwel. Op de natte plaatsen is dit bos voornamelijk begroeid met elzen, met lokaal ondergroei van Moeraszegge. De Grofgestreepte glimslak komt voor op de hogere ruggen in dit bos, onder hazelaar en berk, met een spaarzame ondergroei van varens. Daar wordt hij aangetroffen op de bodem, onder dood hout en tussen halfvergaan strooisel.

Wellicht dat de leeftijd van het bos een doorslaggevende rol speelt. De Grofgestreepte glimslak wordt in Brabant namelijk alleen aangetroffen in bossen ouder dan 50 jaar (Boesveld, 2005). Deze bossen worden onder andere gekenmerkt door een goed ontwikkelde bodem en humuslaag die vocht goed vasthouden. De Grofgestreepte glimslak leeft niet in de natste delen van de bossen, maar heeft blijkbaar wel baat bij de hoge luchtvochtigheid die er heerst.

De Midden- en Noord-Limburgse bossen zijn veelal voormalige geriefhout bossen, die periodiek ontdaan werden van al het

opgaande hout. Als luchtvochtigheid een doorslaggevende factor is voor het voorkomen van de Grofgestreepte glimslak, zou daarmee het niet voorkomen van de soort elders in Limburg verklaard kunnen worden. Het Wijffelterbroek ligt vlak bij een aantal andere plaatsen in Brabant waar de soort voorkomt en kan relatief gemakkelijk opnieuw gekoloniseerd zijn.

Bronnen

BOESVELD, A. (2005): Inventarisatie van de landslakken van Noord-Brabant. Stichting European Invertebrate Survey – Nederland.

KOBIALKA, H. & K. BECKMANN (2005): *Zonitoides excavatus* (Alder, 1830) neu für Nordrhein-Westfalen (Gastropoda: Gastrodontidae). – Malakologische Abhandlungen 23: 97-107.

STICHTING ANEMOON. *Zonitoides excavatus* (Alder, 1830) Grofgestreepte glimslak. Ligging van autochtoon waargenomen exemplaren van *Zonitoides excavatus* (Grofgestreepte glimslak). www.anemoon.org (Geraadpleegd maart 2013).

Adres van de auteur:

biostekel@gmail.com

Naaktslakken die zich voeden met paddenstoelen in Israël en Nederland

Henk K. Mienis

Slugs feeding on mushrooms in Israel and the Netherlands

Summary: Several cases of slugs feeding on mushrooms in Israel and the Netherlands are reported and enumerated.

Jaargetijden in Israël

De meeste inwoners van Israël verdelen het jaar in vier jaargetijden: lente, zomer, herfst en winter, net zoals de Nederlanders dat doen. Maar eigenlijk heeft men in Israël met slechts twee jaargetijden te maken: een droge en een natte periode. De droge periode duurt ongeveer van april tot oktober, terwijl het in de overige maanden kan gaan regenen. Ik gebruik met opzet de term: 'kan gaan regenen', want soms vallen de eerste regenbuitjes inderdaad in oktober (en zo nu en dan al in september), maar het komt ook vaak voor dat er tot ver in decem-

Fig. 1. Een Levantijnse akkerslak voedt zich met de Gewone beurszwam.
Foto: Dana Mienis.

ber geen noemenswaardige regen valt.

Gedurende de droge periode zijn de huisjesslakken in estivatie, dat wil zeggen: ze houden een zomerslaap. Een uitzondering daarop vormen de naaktslakken. Zij blijven 's nachts eigenlijk steeds actief, terwijl ze overdag in een vochtige schuilplaats zitten (een afvoerput, een composthoop, enz.). Met de komst van de regenperiode worden niet alleen ook alle andere slakken weer actief, maar begint de hele natuur die afhankelijk is van regenval weer tot leven te komen. De velden worden weer groen en in een heel korte periode beginnen alle eenjarige planten weer te bloeien. Na de eerste hevige slagregens verschijnen plotseling ook de eerste paddenstoelen.

Paddenstoelen en naaktslakken in Israël...

Zodra de eerste paddenstoelen verschijnen, krijgen heel veel Israëlers de kriebels om naar eetbare soorten te gaan zoeken. Onder mijn familieleden heb ik ook dergelijke liefhebbers die in de omgeving van onze woonplaats kibboets Netzer Sereni vooral op zoek gaan naar de Gewone beurszwam *Volvopluteus gloiocephalus* (oude naam: *Volvariella speciosa* var. *gloiocephala*), die bijna overal aangetroffen kan worden maar vooral op akkers voorkomt, en de Paarse schijnridder *Lepista nuda* die meestal in de buurt van Cypressen *Cupressus sempervirens* groeit.

In december 2012 hadden we zo'n weekeinde waarin de regen zo nu en dan met bakken uit de hemel viel. Onafhankelijk van